

MEENUTADES TAUSTA JA ÜHISEID TEGEVUSI JANNO REILJANIGA

Tundes lugupeetud inimest, professor emeeritust majandusdoktor Janno Reiljan'it pikka aega (ajavahemik ca 1975–2017; so pea 42 aastat – see on väga pikk aeg ja viimasel ca kümnel aastal on meil pea igas kuus 1-2 korda kontaktid-arutelud mitmetel teemadel toimunud; aega pole me ju paraku täpselt fikseerinud ja mõõtnud /aga ikkagi 42 aastat!?). Oleme Jannoga koos rõõmustanud, kurvastanud, teineteist vajadusel abistanud, vaieldud, pisut ehk ka riieldud ja sõbralikult leppinud, aga mitte kunagi teineteist solvanud ja teisi inimesi nõ „tagarääkinud ega halvustanud“. Me oleme Jannoga alati püüdnud leida inimestes positiivsust (kurb, kui see pole alati ehk õnnestunud). Ma jaotaksin meie tundmise-sõpruse-kollegiaalsuse aja siiski allpool lihtsalt vaid kaheks osaks- perioodiks.

Allakirjutanu sai Janno Reiljaniga tuttavaks eelmise sajandi 70-ndate aastate teisel poolel kui hakati aktiivselt vastasutatud Eesti Noorte Majandusteadlaste Klubis (Eesti NMK; arvan, et NMK loomisel on tänu väärt klubi asutamise initsiaator, kolleeg Ivar Raig) suhtlema. Regulaarselt toimusid ühised klubi seminarid-koosolekud, iga-aastased konverentsid ja teised sündmused. Sel perioodil kujunesid Jannoga, aga ka teiste suurepärase inimeste ja Eesti majandusteadlastega, väga head suhted¹. Võiks isegi nii väita, et tänu Tartu ja Tallinna noortele majandusteadlastele (sh eriti Jannole; allakirjutanu on sellel teemal Jannoga palju kordi vestelnud) tihenesid läbikäimised-koostööd mõlema linna ülikoolide majandusteaduskondade vahel (võrreldes varasemalt vanemate põlvkondadega), oluliselt. See oli hea märk edasiseks ning seda kinnitasid ja tõestasid allakirjutanu teineteist mõistvad suhted Jannoga ja kõigi teistega suurepäraselt! Olime ju pea kõik just alles ülikooli lõpetanud, ees ootas aspirantuuriaeg, raamatukogud, tõsine uurimistöö, väitekirjade kirjutamised, nende kaitsmised jms. Oli, millest omavahel rääkida ja põnevalt arutada (pole mõtet salata – vahest oli hea ka õlletoobi juures arutleda; me kõik oleme eeskätt inimesed²!).

¹ Kes asjaga kursis, teavad, et meil kujunes Jannoga välja selline seisukoht ja ütlus (loomulikult huumori mõttes): „*Ei maksa kiirustada, ärme võtame vastu enneaegeid otsuseid!*“

² Võib ka nii ütelda: koos Jannoga (ja mitte ainult temaga) sai rohkem kui puud soola söödud ja kindlasti ka mitte vähe õlut joodud. Samuti õõbis Janno aeg-ajalt nii nagu mitmed teised Tartu kolleegid Tallinnas lähetuses olles minu kodus, Tallinnas, Pirita-Kose villas (samas, allakirjutanut oli väga meeldiv ka Tartus viibides oma Tartu kolleegide kodudes õõbida /selle eest olen ma nii oma Tartu kolleegidele kui nende peredele äärmiselt tänulik, minu tänu ja sügav kummardus;/ hotellitubadega oli ju kõikjal kehvasti). Aga see oli mõnes mõttes lisaboonus-väärtus – me saime Jannoga pikalt meid huvitavaid probleeme arutada – ja ütlen siiralt: nii mõnigi asi hakkas siis hargnema või tekkisid hoopis uued head ja põnevad ideed – neist enamus on ka ellu viidud.

NB! Huvitanutele (et, mida arutati ja mida ellu viidi), ütlen nüüd Eesti teenelise kunstniku näitleja Ervin Abeli (olime kaaslinlased Rakveres; minule oli härra Abel väga tore inimene) sõnadega kui ta alustas mõnikord oma estraadikunstniku elu teise poole esinemisi rahva ees (see kõlas umbes nii: „*Täna siin, vaadake, seda ma räägin ainult teile, ja ainult teile, kõik mis teid huvitab, räägin ära ...!*, *Jah, ... aga ega ma kõike tegelikult ikka ei räägi ... ?!*“).

Paljust lihtsalt kolleegidest said sellel perioodil head sõbrad (see ei tähendanud, et diskussioonides ühe või teise poole kõigi seisukohtadega nõustuti, vaidlusi ja eriarvamusi oli pea alati palju – aga see viis edasi, ja see aitas kaasa ka Eesti Vabariigi taasiseseisvumisele!). Selle üle tuleb ainult rõõmustada ja ka Eesti edasiseks arenguks edu soovida. Muuhulgas arutati NMKs juba 80-ndate alguses Eesti võimaliku isemajandamise suhteliselt detailseid probleeme (huvitav, et mõnede organite esindajad ei tulnud meile vestluskaaslasteks?; nn „nelja mehe ettepanek Eesti isemajandamisest“ tuli alles sügisel 1987!?). Aktiivne NMK tegevus hakkas mõnevõrra vaibuma 80-ndate teisel poolel, kuna siis olid paljudel inimestel väitekirjad kaitstud, hulk nn noori majandusteadlasi said noore staatuses välja (st said vanemaks kui 35 aastat, sest kuni 35-astased olid Nõukogude Liidus veel nn noored teadlased; tõsi, mõnede üksikute erialadevaldkondade puhul oli see vanusepiir teine) ning üha rohkem olid inimesed hõivatud Eesti rakenduslike isemajandamise ja iseseisvuse küsimustega, ehk teisiti – tuli suhteliselt tundmatute ja ettearvamatute majanduspoliitika küsimuste lahendamise tegelema hakata. Ajavahemikku ca 1975–76 kuni 1987–88 võib tinglikult Jannoga ja ka teistega suhtlemisel *esimeseks perioodiks* pidada (vähemalt meie põlvkonna jaoks). Sel ajal osaleti aktiivselt ka teistes Nõukogude Liidu vabariikide ülikoolide-instituutide korraldatud vabariiklikel, piirkondlikel-regionaalsetel ja üleliidulistel teaduskonverentsidel (mujale, eriti lääneriikidesse, ju üldjuhul ei pääsenud!).

Teine periood (osaliselt paralleelne-kattuv esimese, nn NMK perioodiga) suhtlemisel Jannoga oli seotud *kahe peasuunaga* (stažeerimine ja konverentsid/ ajakiri):

- *stažeerimine välisriikides* (eeskätt turumajandusmaades), mis muutus paljude inimeste jaoks suhteliselt regulaarseks ja enesestmõistetavaks; nad mõistsid stažeerimise vajalikkust nii enda kui oma kodukõrgkooli ja ka Eesti arengut toetavaks rahvusvaheliseks tegevuseks³; lisaks tekkisid täiendavad kolleegid, sõbrad, informatsioon, kogemused ja laiem silmaring; võiks ütelda, et siin oli Janno Reiljan mõnevõrra ka teenäitajaks, sest tema oli esialgu üks vähestest kolleegidest, kellel õnnestus sügaval stagnaajal nn „läände“ stažeerima minna (ja veel teise, vastuvõtva riigi raha eest!).

Janno stažeeris Saksamaa LVs DAADi (Deutscher Akademischer Austauschdienst; Saksa akadeemiline vahetusteenistus) 10-kuulise stipendiaadina Bonni ülikoolis juba aastatel 1983–1984. Allakirjutanu stažeeris esimest korda Saksamaa LVs DAADi kolmekuulise stipendiaadina Kieli Ülikoolis ja Frankfurti (Main) Ülikoolis alles aastatel 1989–1990. 1989. aasta novembri keskpaigast (siis saabus Janno Kieli Ülikooli järjekordsele stažeerimisele ning oli allakirjutanule oma varasemate kogemustega suureks abiks) kuni 1990. aasta jaanuari esimeste päevadeni olime koos nii Kieli Ülikooli majandusteaduskonnas kui ülikooli hotellis. Iga välisõppejõu-teaduri kasutuses oli omaette avar tuba kõige vajalikuga (töölaud, söögilaud, voodi, telefon, söögi- ja jooginõud jms, box – dušš, kraanikauss, WC; meil Jannoga oli toad suurepärase vaatega

³ Allakirjutanu, olles korduvalt ja edukalt lääneriikides stažeerinud, ei mõista neid tänaseid kõrgkoolide õppejõude-teadureid, kes ei üritagi stažeerimise kaudu oma kvalifikatsiooni tõsta. Või on nad kellegi mõju all, kes takistavad nii neil kui ka teistel, kellel on huvi ja potentsiaal stažeerimiseks ning kes saaksid oma edasise tegevusega seeläbi Eesti rahvamajanduse arendamisele kaasa aidata?

merele – Kieli fjordile). Vaid suur köök kõige vajalikuga (pliidid, külmkapid, söögilauad-toolid, potid-pannid jms) oli hotelli igal korrusel ühine. Igal korrusel olid ka kahekolmetoalised korterid perekondadele. Alumisel korrusel olid pesumasinad, ruumid pesu kuivatamiseks, jalgrataste hoidmiseks jms. Hotellis oli ühiskasutuseks ka nn puhkeruum väikese raamatukogu (iga päeva hommikul olid laual värsked ajalehed!) ja televiisoriga (televiisori võis ka ise osta ja oma toas vaadata), väljapääsu lähedal olid personaalsed postkastid. Hiljem lisandus igasse tuppa ja puhkeruumi ka internetiühendus. Sel perioodil veetsime Jannoga palju aega diskuteerides ning ühiste saksa kolleegidega suheldes.

Lisaks tööalastele jutuajamistele hotellis ja Kieli Maailmamajanduse Instituudi raamatukogus (asus meie hotellist vaid ca 200 m kaugusel) ning ülikooli raamatukogudes, istusime nii mõnigi kord Jannoga kahekesi Kieli kesklinnas mere ääres, vaatlesime lähedal rivis olevaid paljude riikide lippe mastide otsas lehvimas ning arutlesime – millal see aeg tuleb kui siin ka Eesti riigi sinimustvalge teiste riikide lippude kõrval lehvib!?

See aeg tuli – juba ühel järgmistel Kieli külastusel⁴ (Kieli nädala raames) lehvis ka Eesti lipp teiste seas (samuti Läti ja Leedu riigilipud – see oli suurepärane!) – tõesti, mul enesel oli äärmiselt uhke tunne, samuti oli tore sakslaste tähelepanu sellele juhtida (ning meie ajaloost neile jutustada; seda sai koos Jannoga juba novembris-detsembris 1989 igal kohtumisel sakslastega tehtud). Kõigest sellest oli väga huvitavad ka meie ühine saksa sõber professor Manfred O.E. Hennies. Minu esimesel kohtumisel Kieli Rakendusülikooli majandusteaduskonna dekaani kabinetis (teised saksa kolleegid pidid loengusse minema) oli ta pea kaks tundi minu monoloogi kuulaja! Ja kui me koos Jannoga hiljem kohalike (ja mitte ainult!) inimestega kohtusime-vestlesime, oli meil valmis nii ühine taktika kui strateegia (ja selle üle olid meie sakslastest vestluskaaslased rõõmsad ja rahulolevad).

Siinjuures meenutaksin üht päris huvitavat kohtumist /seda meenutas sageli ka Janno/: Kieli Ülikoolil on iga-aastane traditsioon: novembri teisel poolel kutsutakse kõik stažeerivad väliskülalised (õppejõud-teadurid) ülikooli rektori pidulikule vastuvõtule (ruumide, muusika, söökide-jookide jms eest hoolitseb Kieli Ülikool). Kielis, novembris 1989 rektori vastuvõtul oli teiste seas neli eestlast (Janno, mina ja kaks eesti mereteadlast Kieli Ülikooli Mereuringute Instituudis, istusime ühekoos neljases lauas). Kõik toimus – tervitused, muusika, sõnavõttud, söögid-joogid, laitmatu lauateenindus Kieli Ülikooli

⁴ Allakirjutanul on siin üks huvitav tähelepanek: Eesti kroon tuli rublade asemel Eestis käibele 1992. aasta 20. juunil, neid hakati vahetama kell 10.00. Allakirjutanu lendas sama päeva varahommikul Tallinna lennujaamast Hamburgi (lennuaeg veidi alla kahe tunni, lisaks pealeminek-mahatulek, registreerimine, pagas jms) ning sõitis seejärel Hamburgi lennujaamast ekspressbussiga Kieli kesklinna (vahemaa ca 80 km). Seejärel läksin jalgsi Kieli raekojaplatsile, kuhu jõudsin ca kell 12.00 (saksa aeg, meie aeg oli siis juba 13.00). Raekojaplatsil olid Kieli nädala sündmused juba täies hoos. Oma üllatuseks nägin, et mõned eestlased demonstreerisid seal juba uusi Eesti kroone! Tekkis väga oluline majanduspoliitika alane küsimus (pidades silmas kellaaegu!?): kui Eestis hakati ametlikult kroone vahetama kell 10.00 ja kell 13.00 meie aja järgi olid Eesti kroonid juba Kieli raekojaaisel platsil, siis millal tegelikult kroone vahetama hakati? Isegi teoreetiliselt pole võimalik (arvestades transporti) kolme tunniga Tallinna kesklinnast Kieli raekojaplatsile jõuda!? Allakirjutanul kulus selleks ca kuus-seitse tundi (paraku ei mäleta täpselt lennuki väljumisaega).

välissuhete talituse töötajate-daamide poolt. Ülikooli rektor külastas kõiki laudkondi isiklikult ning vestles kõigiga (ka eestlaste lauas). Ilmselt tekkis pokaali tõstes rektori jaoks küsimus, et kuidas kõlab selle juurde kuuluv ütlus külaliste emakeeles. Meie ütlesime, et „Terviseks“. Nii nagu alati-sageli arvatakse, et see meie „Terviseks“ on kaks sõna ja eriti huvitav on selle teine pool – ilmselt „sex“. Eestikeelne tervitus meeldis rektorile suurepäraselt, ta kordas seda meie lauas mitu korda.

Rektor lahkus enne peo lõppu. Kui ta sügismantlis ja kaabuga lahkumisel ukstel kaabu peast võttis, kogu seltskonna poole veelkord pöördus, kõigile sõbralikult lehvitades ning hõikas „Terviseks“, pani kaabu pähe ja soliidset lahkus (inimlikkus eeskätt), oli enamusele selge ja isegi arusaamatu – kes need eestlased on, ja millega tegelevad, et just nemad olid tähelepanu keskmes. Meie olime aga igati väärikad ja sõbralikud, välissuhete daamid meie suhtes aga eriti tähelepanelikud (rektor andis ju isiklikult oma lugupidamise) ning pidu jätkus. Eestlased olid edasiselt pea alati tähelepanu osalised (muide, ka allakirjutanu järgnevatel külaskäikudel Kieli Ülikooli ja ka mujale, on suhted igati sõbralikud ja toetavad olnud).

- 1984. aasta mai lõpus toimus *kolmepäevane majanduspoliitika teaduskonverents* nn laevakonverents Tartus-Värskas (teisel päeval ka sõidul Pihkvasse); selle konverentsi jätk oli 10 aastat hiljem, aastal 1994 ja seejärel on konverents toimunud igal aastal. Sellest konverentside seeriast on seega *traditsioon* kujunenud. Konverentsidega kaasnes ka artiklite kirjutamine ja kogumikes avaldamine. Alates 1996. aastast on meie konverentsidel osalenud ka kolleegid paljudest teistest riikidest; Janno Reiljan osales (palju kordi koos oma doktorantidega) alates esimesest konverentsist peaaegu kõigil kuni meie XXV juubelikonverentsini 2017. aastal Jänedal (nii esinedes, diskuteerides, publitseerides kui ka istungeid juhatahes).

Alates XV konverentsist 2007. aastal Värskas oli Janno tartlaste põhiline esindaja konverentsi ettevalmistamisel-läbiviimisel ja artiklite retsenseerimisel ning kogumiku (tänapäevase teadusajakirja eelkäija) kokkupanemisel. Janno oli 2017. aasta sügisel-talvel (st sügissemestril) aktiivselt tegev ka järgmiste konverentsi ning ajakirjade avaldamise ettevalmistamisel, kuni saabus õnnetu 29. detsembri 2017 õhtu ... ja trepid ... ja ... TÜ kliinikum ... ja ... 23. jaanuar 2018 ca kell 23.00 ... ja lõpuks 1. veebruar 2018 kell 11.00 Tartu Ülikooli aulas ...

Eesti sinimustvalge lipp Tartu Ülikooli peahoonele oli 1. veebruaril pooles mastis. Ärasaatmise tseremoonia lõppedes kanti Janno sark tema korporatsiooni *Fraternitas Livienensis* kaaslaste poolt ja korporatsiooni lippude ning lähedaste ja kolleegide saatel paljude teiste saatjate-sõprade-tuttavate spaleeris ülikooli peahoonest välja ning Janno sõidutati ära ... Leinajad siirdusid Toomele TÜ ajaloomuuseumi Valgesse saali Jannot meenutama.

Professor Janno Reiljan oli nii meie konverentsi kui meie ajakirja toimkondade liige, sh ajakirja üks toimetajatest ning eesti poolsetest eelretsenseerijatest. Janno oli alati ideedest rikas, tundis muret nii konverentsi kui ajakirja hea käekäigu pärast. Artiklite retsenseerimisel (enne välisretsensentidele saatmist) tegi Janno suurepäraselt ja põhjalikult

tööd (asjalik ja põhjendatud kriitika, märkused, täiendussoovitused jms) selle nimel, et autorite artiklid võimalikult heal tasemel avaldamisele läheks. Tema tegevus oli sisuliselt artiklite autorite sõbralik abistamine.

Professor Janno Reiljan on paraku meie hulgast lahkunud – ta oli igati tubli inimene ja tõsine töömees. See on kindlasti väärt austamist ja lugupidamist! Paraku pole me keegi ideaalsed!? Lugesed ja kuuldes vahetult pärast Janno lahkumist (23. jaanuar 2018) levitatud mõningaid, kohati mitte eriti lugupidavaid arvamusi tema kohta, ütlesin – need arvamused olid tingitud asjatundmatusest, kadedusest ning nende inimeste eneste küündimatusesest, nõmedusest ja ebainimlikkusest (pole vaja ilkuda /vabandust väljenduse eest, aga mõte jääb samaks!/) kui ise ei suuda osakesti teiste inimese positiivsetest tegudest korda saata! Enese ebaõnnestumisi ja rumalust ei maksa teiste süüks panna! Nendele nn kriitikutele soovitaksin tagasihoidlikult, mitte pealetükkivalt – hoidke oma kadedus, harimatus, jõhkred ja nõmedused enestele, püüdke olla positiivsed ning käituda teisi inimesi austavalt ja lugupidavalt, ehk läheb siis ka teie elu pisut paremaks ning maailm valgemaks!/?

Kriitikutele väidaksin veel: kui kuulata ei oska – õpi kuulama; kui lugeda ei oska – õpi lugema; kui kirjutada ei oska – õpi kirjutama; kui haritust ja haridust on vähe – püüa õppida ja kombeid omandada (nagu ligikaudselt ütleb üks laul, Juhan Viidingu luuletus, isa pojale: „ära korda oma isa vigu, õpi keeled, kanna kübarad ja ära sõima teisi ... ; siis käib su käsi hästi?“); ära sega oma asjatundmatusega vahele, tee asjad enesele selgeks jne. Kui tunned asja – palun, ütle ja tegutse, tegutseme koos!

Tundes Jannot – tema lähtus eelkirjutatust, või suures osas püüdis selleni! Paljud meie ühiskonnast ei püüagi, ei saa isegi aru, et selleni võiks püüelda! Või nagu ütles oma elu ajal, okupatsiooni ajal, eesti üks tunnustatumaid majandusteadlasi, *grand old man* (leksikonis e. k. „mingi ala vanim, auväärseim esindaja“), kauaaegne Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna professor majandusdoktor, Eesti Teaduste Akadeemia akadeemik Uno Mereste (ka Eesti Vabariigi Riigikogu VIII ja IX koosseisu liige) – ükski ühiskonnakord ei ole keelanud õppimast, õpi vaid ja oska õppida! (M.R.: siis saad nii enese kui ühiskonnaelust paremini aru ja vajadusel oskad tulemuslikult ka kaasa rääkida).

Kallis hea sõber Janno! Meil jäid paljud asjad veel tegemata! Mul on need meeles, ma loodan need ka teistele meie ühistele sõpradele toetudes, neid kaasates, ellu viia. Ma usun, Janno, Sa oleksid siis nende tegudega rahul!

Janno – kõik inimesed, kes on Sinuga suhelnud, Sinu kaasad, Sinu lapsed, Sinu vennad ja Sinu juba ammu lahkunud vanemad, Sinu teised sugulased, Sinu kooli- ja ülikoolikaaslased, Sinu kolleegid (nii teaduskonnas, ülikoolis kui kogu Eestis), Sinu üliõpilased kõigis astmetes, sh Sinu tublid doktorandid, Sinu sõbrad, Sinu tuttavad, Sinuga kõik teised suhelnud inimesed – kõik on Sind armastanud ja Sinuga koos olles end hästi tundnud. Lisaks Sinu head sõbrad-kolleegid Sinu stažeerimistel, meie konverentsidel ja paljude riikide ülikoolides.

Janno, aasta 2018 on meie riigi, Eesti Vabariigi 100. sünnipäev. Ka Sina oled selleks palju teinud, et Eesti riik oleks olemas ja võimalikult edukas, et säiliks eesti rahvas, eesti keel ja eesti kultuur! Selle eest Sulle – palju tänu!

Ka meie järgnevad rahvusvahelised konverentsid Jänedal ja rahvusvaheline kolmekeelne ajakiri on teinud ja teevad selleks Eesti riigile väikese kingituse (Eesti Vabariigi Juubeli tähistamise periood on ju aprillist 2017 kuni veebruar 2020). Sina, Janno, oled selles üks kindel osaline! Me oleme selle eest hoolitsenud – meie ühine konverents ja ajakiri teevad oma pöördumised Eestile, lisaks istutame me tammed meie konverentside toimumiskohtadesse, nii Värskasse kui Jänedale.

Sina, kallis sõber ja hea kolleeg, oled nende sündmuste juures ning osaleja!

Janno – me ei unusta Sind!

Janno on lahkunud, elagu Janno!

27. jaanuar - 27. veebruar 2018

Tallinnas, Pirita-Kosel ja Tartus

Kurbuses, konverentside ja ajakirja toimekondade, autorite, osalejate ning toetajate nimel

Matti Raudjärv,

pikaajaline sõber ja kolleeg

(Eesti majanduspoliitika teaduskonverentside ellukutsuja-peakorraldaja Värskas ja Jänedal, teadusajakirja „Eesti majanduspoliitilised väitlused“ peatoimetaja)

Allakirjutanule (sh lähedastele kaasa tundes) tuli palju kaastundeavaldusi: Eesti (Miniprint OÜ, Jänedal Mõis OÜ, Värskas Sanatoorium AS jt), Georgia (Tbilisi RÜ jt), Saksamaa LV (Bremeni Ülikool; Greifswaldi Ülikool; Jena Rakendusülikool; Kieli Ülikool–Kieli Maailmamajanduse Instituut; Kieli Rakendusülikool jmt), Venemaa (Kubani RÜ jt) ja mujalt.

PS: Toimekonnad (jaanuar 2018):

Konverentsi toimekond (sh toetajad):

Tatjana Avdeeva (Krasnodar, Kubani RÜ, Venemaa), Kaarin Birk (TTÜ), Detlev Ehrig (Bremeni Ülikool, Saksamaa LV), Üllas Ehrlich (TTÜ), Peter Friedrich (TÜ), Väino Kivirüüt (Tartumaa, Peipsiääre vald), Claus-Friedrich Laaser (Kieli Ülikool–Kieli Maailmamajanduse Instituut, Saksamaa LV), Toomas Metsis (Tallinn), Enno Must (Jänedal Mõis OÜ), Sulev Mäeltsemees (TTÜ), Matti Raudjärv (TTÜ /alumni/, TÜ, Mattimar OÜ), Igor Risin (Voroneži RÜ, Venemaa), Armin Rohde (Greifswaldi Ülikool, Saksamaa LV), Jelena Rootamm-Valter (TÜ), Yevhen V. Savelyev (Ternopili Rahvuslik Majandusülikool; Kiev, Ukraina Teaduste Akadeemia, Ukraina), Igor Schevtšenko (Krasnodar, Kubani RÜ, Venemaa), Alexander Sichinava (Tbilisi, Georgia Tehnikaülikool, Georgia), Mart Sörg (TÜ), Kadri Ukrainski (TÜ), Maaja Vadi (TÜ), Henn Vallimäe (TÜ)

varem ka: Raul Eamets (TÜ), Eesti Kontsert, Friedrich Eberti Fond (Tallinn-Berlin, Eesti-Saksamaa LV), Toomas Haldma (TÜ), Manfred O.E. Hennies (Warder-Kiel, Kieli Rakendus-ülikool, Saksamaa LV), Edmundas Kačkus (Vilnius, Leedu Teaduste Akadeemia, USA Leedu

Suursaatkond), Alar Karis (TÜ endine rektor), Konrad-Adenaueri Fond (Tallinn-Riga-Berlin, Eesti-Saksamaa LV), Jüri Kraft (Eesti kergetööstuse minister), Viktoria Laanelind ja Vello Saar (mõlemad: Värskas Sanatoorium, Eesti), Jüta Lebedev (TÜ), Jaak Leimann (Mainor, TTÜ), Enn Leppik (Tartu, Audiitorbüroo ELSS AS), Ülle Maidla (TÜ), Meelis Milder (Tallinn, Baltika AS), Josef Mugler (Viini Majandusülikool, Austria), Saku Õlletehase AS, Jüri Sepp (TÜ), Jaak Tamberg (TTÜ), Leonid Tantsura (Kiev, Ukraina), Urmas Varblane (TÜ), Viru Õlu AS (Haljala, Eesti), Jüta Voogla (Tallinn-Brüssel; Euroopa Liit, Eesti), Tiit Õim (Tallinn-Haljala, Liviko AS)

Valve Kirsipuu (Eesti Teaduste Akadeemia, EV Riigikogu), **Peeter Kreitzberg** (EV Riigikogu), **Valner Krinal** (TÜ), **Olev Lugus** (Eesti Teaduste Akadeemia), **Uno Mereste** (TTÜ, EV Riigikogu), **Herbert Metsa** (EPA), **Mait Miljan** (TÜ), **Heiki Müür** (TÜ, Plaaninstituut), **Rein Otsason** (Eesti Teaduste Akadeemia, Eesti Pank), **Ülo Pärnits** (Tallinn, Mainor), **Ilmar Pärtelpoeg** (Tallinn, Plaaninstituut), **Janno Reiljan** (TÜ, EV Riigikogu), **Peeter Riit**, **Andres Root** ja **Vello Volt** (Tallinn: TTÜ /kõik alumnid/, KPMG Baltics AS /KPMG Estonia AS/ kõik asutajad), **Anu Schulz** (Tallinn-Kiel), **Toni Schulz** (Kiel Rakendusülikool, Saksamaa LV), **Ivar-Jüri Siimon** (TÜ), **Elvi Ulst** (TÜ)

Ajakirja toimkond (sh toetajad):

Kaarin Birk (TTÜ), Üllas Ehrlich (TTÜ), Wolfgang Eibner (Jena Rakendusülikool, Saksamaa LV), Heiki Epner (TÜ), Peter Friedrich (TÜ), Irina Gogorishvili (Tbilisi RÜ, Georgia), Manfred O.E. Hennies (Warder-Kiel, Kiel Rakendusülikool, Saksamaa LV), Peter Hoss (Berlini Tehnika- ja Majandusülikool, Saksamaa LV), Ragnar Kolga (TÜ), Meeli Kuura (Pärnu), Enno Langfeldt (Kiel Rakendusülikool, Saksamaa LV), Toomas Metsis (Tallinn), Trükikoda Miniprint OÜ (Tallinn), Sulev Mäeltsemees (TTÜ), Stefan Okruch (Andrassy Gyula nim. saksakeelne Budapesti Ülikool, Ungari), Matti Raudjärv (TTÜ /alumni/, TÜ, Mattimar OÜ), Armin Rohde (Greifswaldi Ülikool, Saksamaa LV), Klaus Schrader (Kiel Ülikool-Kiel Maailmamajanduse Instituut, Saksamaa LV), Mart Sörg (TÜ), Ruth Tammeorg (TÜ)

varem ka: Jüri Kristal ja Ado Pihl (mõlemad: Tallinn, Cadi Eesti OÜ), Ülle Maidla (TÜ), Jüri Sepp (TÜ)

Janno Reiljan (TÜ), **Anu Schulz** (Tallinn-Kiel)

Lisaks ka meie konverentsi ja ajakirja kaudne toetaja (2016–2017), endine Tartu Ülikooli luugupeetud rektor, professor **Volli Kalm** (10. 02.1953 – 23. 12. 2017)